

Školská spôsobilosť

(Základné informácie pre rodičov)

Školská spôsobilosť je súhrn faktorov, ktoré budú v budúcnosti ovplyvňovať školskú úspešnosť vášho terajšieho predškolačika. Čo všetko tam teda patrí? V najširšom zmysle tohto slova je to dosiahnutie takého stupňa vývinu (telesného, rozumového, emocionálneho a sociálneho), aby bolo dieťa schopné zúčastniť sa školského vyučovania. Pre väčšinu detí je vstup do školy nejakým spôsobom záťažou – dieťa opúšťa svet hier a musí sa prispôbiť novým povinnostiam. Naš školský systém stavia dieťa do situácií, v ktorých sa uplatňuje predovšetkým svojím výkonom a podľa neho býva odmeňované. Problémy alebo zlyhanie hneď na začiatku školskej dochádzky dieťa demotivujú, môžu vážne narušiť jeho sebavedomie a poznačiť tak nielen školskú úspešnosť, ale aj jeho ďalší osobnostný rozvoj.

Znaky školskej spôsobilosti

- **Vek dieťaťa** – na zápis detí do ZŠ je povinný ísť rodič s dieťaťom, ktoré do **31.8.** dovŕši **6 rokov**. Udáva sa, že priemerný vek pripravenosti na školu je okolo 6,5 roka, pričom chlapci dozrievajú neskôr. Tu sa odporúča zvažovať individuálne posúdenie školskej spôsobilosti u chlapcov, ktorí sú narodení od marca a u dievčat, ktoré sú narodené od júna daného roka.
- **Fyzická zrelosť** – zaškolenie kladie zvýšené nároky aj na fyzickú stránku vašich detí – dieťa musí do školy dochádzať za každého počasia, presne vstávať, nosiť školskú tašku. Musí niekoľko hodín sedieť v školskej lavici a potom sa pomerne rýchlo zotaviť. Túto stránku školskej spôsobilosti kompetentne posúdi váš pediater počas povinnej predškolskej preventívnej prehliadky, ktorá by mala zahŕňať aj vyšetrenie zraku, sluchu a posúdenie ostatných faktorov, ktoré by mohli negatívne ovplyvňovať školské výsledky. Ak má vaše dieťa závažné zdravotné problémy, môže pediater navrhnúť odklad školskej dochádzky.
- **Sociálna zrelosť** – tu v prvom rade hovoríme o dostatočne vyvinutej potrebe sociálneho kontaktu, teda potreby stretávať sa s rovesníkmi. K tomu by dieťa malo mať do určitej miery nadobudnutú schopnosť prevziať zodpovednosť za svoje konanie, plnenie si školských povinností. Takisto by malo byť schopné podriaďiť sa autorite dospelého, v tomto prípade učiteľov. Najbežnejším znakom sociálnej zrelosti, ktorú môžete pozorovať ako rodič je to, že dieťa vie povedať svoju adresu, rozlišuje mesto odkiaľ pochádza, aspoň zbežne pozná cestu do školy, nemá výrazné problémy v komunikácii s rovesníkmi ani cudzími dospelými.
- **Emocionálna zrelosť** – ak sa vyjadríme odborné, ide o dosiahnutie relatívnej emocionálnej stability, ústup od impulzívnych reakcií a nadmernej vzrušivosti. Impulzívne reakcie, precitlivosť, plačlivosť, vzdorovitosť a agresivita patria medzi znaky nespôsobilosti pre školu.
- **Pozornosť** – schopnosť **cielenej** pozornosti po dobu aspoň 15 minút. Neznamená to, že ak dieťa „dokáže“ pozeráť 2 hodiny televízor alebo sa hrať na tablete, či mobile, že sa dokáže sústrediť. K tejto kategórii patrí aj úmyselné zapamätanie si niečoho – textu, sledu obrázkov,
- **Reč** – v súčasnosti veľa detí predškolského veku má menšie alebo väčšie problémy s hovorenou rečou. U detí, ktoré sú v logopedickej starostlivosti, sa k školskej spôsobilosti zvykne vyjadriť aj logopéd. Tolerovateľné je, ak dieťa nevie čisto vysloviť „r“. Primárne je nutné upraviť poruchu reči. Veľakrát dieťa odporučí na ďalšiu individuálnu diagnostiku. V praxi by dieťa predškolského veku malo mať aktívnu slovnú zásobu, teda takú, ktorú bežne používa okolo 3000 – 3500 slov. Výslovnosť by mala byť dobre zrozumiteľná aj pre

Ľudí, ktorí s dieťaťom bežne nedochádzajú do styku. Netreba túto kategóriu podceňovať, pretože hovorená reč je predprípravou na čítanie a písomný prejav. To, ako vaše dieťa rozpráva, viete. K tomu, ako vie používať reč patrí však aj to, či dokáže prerozprávať obsah krátkeho príbehu, rozprávky....

- **Motorika** – patrí sem hrubá a jemná motorika. Dieťa by malo ovládať svoju pohybovú aktivitu, zručnosť a obratnosť. Narušenie hrubej motoriky posúdi pediater, príp. neurológ. Špeciálnou kategóriou je grafomotorika, ktorej je venovaný ďalší odsek.
- **Grafomotorika** – dieťa by malo správne držať ceruzku. Ďalej by malo mať ustálenú ruku, v ktorej ceruzku počas kreslenia či písania drží. **Je úplne jedno, ktorá ruka to je!** V žiadnom prípade dieťa, ktoré je ľavákom nepreučajte!!!! Dieťa by malo byť schopné odkresliť jednoduchú predlohu a nakresliť aj obrázok podľa fantázie. Takisto by malo zvládnuť odkresliť veľké tlačené písmená. Ak dieťa píše niektoré písmená zrkadlovo, znamená to, že nervové dráhy, ktoré umožňujú napr. prepis z tabule do zošita, alebo z učebnice do zošita, nie sú ešte dostatočne zrelé.

Dieťa by takisto malo poznať, rešpektovať a dodržiavať štandardné normy správania sa. Je potrebné, aby vedelo odlišovať jednotlivé spoločenské roly – rodič, učiteľ, spolužiak, kamarát... a vedelo k nim priradiť primeranú formu svojho správania voči nim. Malo by vedieť odlíšiť, čo sa smie a čo nie, odlíšiť vhodné a nevhodné resp. dobré a zlé.

*Je toho skutočne veľa. Ak nie ste si istí, je najjednoduchšie nechať posúdenie školskej spôsobilosti na odborníkov. Cieľom psychologického vyšetrenia je identifikovať deti, ktoré nedosahujú školskú spôsobilosť a formou odkladu školskej dochádzky im **POMÔCŤ** a chrániť ich pred preťažením a stresom. Tento postup má význam iba vtedy, ak daný čas, ktorý do reálneho zaškolenia získate, využijete spôsobom, aký vám bude odporučený a zohľadní individuálne potreby vášho dieťaťa. Výsledky psychologického vyšetrenia majú **odporúčací charakter**, to znamená, že odborný zamestnanec – psychológ vám odporučí optimálny postup pre vás a vaše dieťa. Je iba na vás, či a do akej miery ho budete rešpektovať.*

Pre zjednodušenie prikkladáme stručný, veľmi zjednodušený checklist, pomocou ktorého si jednoducho môžete overiť, **či je alebo nie je vhodné dať u vášho dieťaťa individuálne posúdiť jeho školskú spôsobilosť psychológom**. Pripomíname, že checklist je zjednodušený, orientačný a nenahrádza žiadnu diagnostiku. Je to iba **pomôcka** pre vás, pre rodičov.

Odborní zamestnanci CPPP a P Trnava

